

mcgen kasutajajuhend

Heiki Kasemägi, Endel Soolo, Alvo Aabloo
and
Josh Thomas

September 29, 2003

Contents

1	<i>mcgen</i>	3
2	Disclaimer	3
3	Tööpõhimõte	3
4	Programmi struktuur	4
5	Sisend	4
5.1	<i>mcgen</i> käsurida	4
5.2	Tüübikirjeldused: <i>defs.ini</i>	4
5.3	<i>uniti</i> kirjeldus: <i>units.ini</i>	6
5.4	Ahelate struktuur: <i>chains.ini</i>	8
5.5	Üldised sisendparameetrid: <i>params.ini</i>	11
5.6	Kasutaja defineeritavad geomeetrilised piirangud: <i>userfunc.cpp</i>	13
5.7	Juhuarvude generaator: <i>randome.sed</i>	14
6	Väljund	14
6.1	Logifail: <i>mcgen.log</i>	14
6.2	XYZ: <i>mcgen.xyz</i>	15
6.3	DLPOLY CONFIG: <i>mcgen.CONFIG</i>	15
6.4	DLPOLY FIELD: <i>mcgen.FIELD</i>	15
7	Muudatuste tegemine	16
7.1	Dihedraalfunktsiooni lisamine	16
7.2	Kaugmõju energiafunktsiooni lisamine	16

1 mcgen

mcgen on Metropolis Monte Carlo algoritmil põhinev programm polümeeriahelate juhuslike konfiguratsioonide genereerimiseks. Programmi autoriteks on Heiki Kasemägi, Endel Soolo, Alvo Aabloo ja Josh Thomas. **mcgen** eelkäijateks ja eeskujuks on Mattias Klintenbergi samal algoritmil põhinev C-s kirjutatud programm ja Heiki Kasemägi, Andi Hektori, Mattias Klintenbergi, Alvo Aabloo ja Josh Thomase poolt kirjutatud programm *mcpoly*. **mcgen** on *mcpoly* põhjalik edasiarendus: täielikult on muutunud programmi sisend-väljund; ahelate genereerimise tehnikat on täiustatud ja edasiarendatud nt. kõrvalahelate lisamise näol. Programmi arendatakse Tartu ja Uppsala Ülikoolide koostöös. Programmi arendamisele on finantsiliselt kaasa aidanud Nordic Energy Research (NEFP), Kami Research Foundation (KFS) ja Eesti Teadusfond (ETF).

mcgen ei kuulu hetkel ühegi senise üldiselt teadaoleva litsentsi alla; litsentsina ja programmi kasutustingimustena tuleb vaadelda käesolevas dokumendis toodud tingimusi. Programm on saadaval autorite käest. Teadaolevalt pole programmile hinda kehtestatud. Koodi võib vabalt muudatusi teha, aga need muudatused tuleb saata tagasi autoritele. Programmi edasine levitamine ilma autorite nõusolekuta on keelatud. Programmi, programmi koodi või selle osade kommertskasutamine on ilma autorite kirjaliku nõusolekuta keelatud.

mcgen eesmärk on pakkuda akadeemiliks uurimistööks odavat alternatiivi analoogsetele kommertsprogrammidele. Kasutajal on otsene juurdepääs koodile ja võimaluse teha muudatusi ning lisada uusi omadusi vastavalt oma vajadustele. Sellised muudatused programmi koodi on igati teretulnud eeldusel, et need lisatud/muudetud kood järgib programmis kasutatavat üldist programmeerimisstiili ja et kõik muudatused oleksid nõuetekohaselt dokumenteeritud.

2 Disclaimer

Ükski **mcgen** autoritest ei garanteeri, et programm ei sisalda vigu. Samuti ei võta autorid endale mingit vastutust programmi kasutamisel tekkida võivate tark- ja riistvarakahjustuste eest. **mcgen** kasutamine ilma tasuta kehtib vaid akadeemilise uurimisöö kohta. Kommertskasutamine on võimalik alles pärast läbirääkimisi autoritega. Kasutajatel pole lubatud levitada programmi kolmandatele osapooltele.

3 Tööpõhimõte

mcgen 's kasutatakse polümeeriahela genereerimiseks Monte Carlo meetodit. Keskne juurdelisatav üksus on *unit*, mis koosneb 1...N aatomist. *uniti* iga juurdelisatava aatomi jaoks on vaja teada järgmisi parameetreid:

- kaugus eelmisest aatomist;
- nurk kahe viimase aatomiga;
- dihedraalnurk kolme viimase aatomiga;
- kolme viimase aatomi koordiaadid.

Kaugus, nurk ja dihedraalnurk võivad olla fikseeritud, aga neid saab ka juhuslikult etteantud piirides genereerida. Üldjuhul on soovitatav lasta vähemasti dihedraalnurk programmil juhuarvude põhjal genereerida.

Juurdelisatava *uniti* aatomite genereerimisel kontrollitakse esmalt, et genereeritud aatom ei sattuks mõnele teisele aatomile liiga lähedale või isegi kattuks sellega. Kui midagi sellist juhtub, genereeritakse kohe uued koordiaadid ja teostatakse järjekorrel kontroll kuni uus aatom on piisavalt kaugel teistest aatomitest.

Kui *uniti* kõik aatomid on geomeetriliselt genereeritud, siis rakendub Monte Carlo meetod, mis seisneb lühidalt alljärgnevas:

1. arvutatakse saadud uue konfiguratsiooni koguennergia E ;
2. saadud koguennergia lahutatakse eelmise konfiguratsiooni koguennergiast E_0 : $\Delta E = E - E_0$;
3. kui uue konfiguratsiooni energia on madalam eelmise konfiguratsiooni energiast, s.t. $\Delta E \leq 0$, siis aksepteeritakse saadud konfiguratsioon koheselt ja see saab uue konfiguratsiooni aluseks;

4. kui saadud konfiguratsiooni energia on suurem eelmise konfiguratsiooni energiast, s.t. $\Delta E > 0$, siis võrreldakse Boltzmanni faktoriga $\exp(-\Delta E/kT)$ (k - Boltzmanni konstant, T - simulatsiooni temperatuur Kelvinites) juhusliku arvuga vahemikus $0 \dots 1$:

- kui Boltzmanni faktor on suurem sellest juhuarvust, siis aktsepteeritakse uut konfiguratsiooni, aktsepteeritavuse tingimuseks on $\text{rand}(0,1) \leq \exp(-\Delta E/kT)$;
- kui Boltzmanni faktor on väiksem sellest juhuarvust, siis uut konfiguratsiooni ei aktsepteerita ja alustatakse uuesti *uniti* genereerimist eelmise konfiguratsiooni alusel.

Et ülalkirjedatud meetodil ei leita mitte kõige madalama energiaga konfiguratsioon, vaid esimene lokaalne miinimum, siis teatud tingimustel võib genereerimine joosta ummikusse, s.t. isegi peale suurt proovimiste arvu ei suudeta vajalik hulk *unit*-eid ära genereerida. Sellise olukorra leevendamiseks rakendatakse tagasivõtmise mehhanismi, mille puhul peale fikseeritud proovide arvu hüljatakse etteantud vahemikus juhuslik arv viimaseid *unit*-eid ja alustatakse uuesti genereerimist.

4 Programmi struktuur

5 Sisend

5.1 mcgen käsurida

5.2 Tüübikirjeldused: defs.ini

defs.ini sisaldab kõigi genereerimisel kasutatavate aatomi-, sideme-, kauguse-, nurga- jm. tüüpide kirjeldusi. Faili nimi pole fikseeritud ja see tuleb sisestada *mcgen* käsurealt. Faili formaat on fikseeritud. Kommentaarirea ees peab olema '#'. Muutujatel puudub fikseeritud formaat. Muutujatüübid on string, char[n], integer ja double.

id-väärtuste nummeratsioon algab '1'-st. *atomXid* ($X = 1, 2, 3, 4$) väärtus '-1' tähendab, et aatomi tüüp pole oluline. Kui *CONSTRAINTS* ja *CANG* sektsioonides väärtus > 0.0 ja *tolerance* > 0.0 , siis on väärtuse kõikumine lubatud, kui väärtus > 0.0 ja *tolerance* $= 0.0$, siis kõikumine pole lubatud, muutuja väärtus peab olema täpne. *CONSTDHEDRALS* sektsioonis tähendab muutuja väärtus '0.0' täielikku juhuväärtuse genereerimist.

Fail on jagatud sektsioonideks. Iga sektsioon algab võtmesõna ja järgnevate kirjete arvuga. Iga kirje algab uuel real võtmesõnaga, millele järgnevad samal real väärtused, nagu kirjeldab järgnev tabel 1.

Table 1: *defs.ini* struktuur

Võtmesõna	Muutuja	Tüüp	Selgitus
DEFINITIONS		string	faili algus
ATOMS		string	aatomite definitsioonide sektsioon
	nr	integer	eri tüüpi aatomite arv
ATOM		string	aatomi kirje
	id	integer	kirje indeks
	label	char[4]	aatomi nimetus
	mass	double	aatomi mass
	charge	double	aatomi laeng
	radius	double	aatomi raadius
CONSTRAINTS		string	kauguste sektsioon
	nr	integer	eri tüüpi kauguste arv
CONST		string	kauguse kirje
	id	integer	kirje indeks
	atom1type	integer	esimese aatomi tüübi indeks ATOMS-sektsioonis
	atom2type	integer	teise aatomi tüübi indeks ATOMS-sektsioonis
	length	double	kaugus ångströmid
	tolerance	double	lubatud kõikumine ångströmid
BONDS		string	keemiliste sidemete sektsioon
	nr	integer	eri tüüpi sidemete arv

Table 1: (...jätkub...)

Võtmesõna	Muutuja	Tüüp	Selgitus
BOND		string	sideme kirje
	id	integer	kirje järjekorranumber
	atom1type	integer	esimese aatomi tüübi indeks ATOMS-sektsioonis
	atom2type	integer	teise aatomi tüübi indeks ATOMS-sektsioonis
	name	char[4]	sideme nimetus
	forcenr	integer	parameetrite arv
	force[1]	double	esimene parameeter
	...		
	force[forcenr]	double	forcenr-is parameeter
ANGLES		string	nurgasidemete sektsioon
	nr	integer	eri tüüpi sidemete arv
ANG		string	nurgasideme kirje
	atom1type	integer	esimese aatomi tüübi indeks ATOMS-sektsioonis
	atom2type	integer	teise aatomi tüübi indeks ATOMS-sektsioonis
	atom3type	integer	kolmanda aatomi tüübi indeks ATOMS-sektsioonis
	name	char[4]	sideme nimetus
	forcenr	integer	parameetrite arv
	force[1]	double	esimene parameeter
	...		
	force[forcenr]	double	forcenr-is parameeter
CONSTANGLES		string	nurkade sektsioon
	nr	integer	eri tüüpi nurkade arv
CANG		string	nurga kirje
	atom1type	integer	esimese aatomi tüübi indeks ATOMS-sektsioonis
	atom2type	integer	teise aatomi tüübi indeks ATOMS-sektsioonis
	atom3type	integer	kolmanda aatomi tüübi indeks ATOMS-sektsioonis
	angle	double	nurga väärtus kraadides
	tolerance	double	lubatud kõikumine kraadides
DIHEDRALS		string	dihedraalsidemete sektsioon
	nr	integer	eri tüüpi sidemete arv
DIH		string	sideme kirje
	id	integer	kirje järjekorranumber
	atom1type	integer	esimese aatomi tüübi indeks ATOMS-sektsioonis
	atom2type	integer	teise aatomi tüübi indeks ATOMS-sektsioonis
	atom3type	integer	kolmanda aatomi tüübi indeks ATOMS-sektsioonis
	atom4type	integer	neljanda aatomi tüübi indeks ATOMS-sektsioonis
	name	char[4]	sideme nimetus
	forcenr	integer	parameetrite arv
	force[1]	double	esimene parameeter
	...		
	force[forcenr]	double	forcenr-is parameeter
CONSTDIHEDRALS		string	dihedraalnurkade sektsioon
	nr	integer	eri tüüpi nurkade arv
CDIH		string	dihedraalnurga kirje
	id	integer	kirje järjekorranumber
	atom1type	integer	esimese aatomi tüübi indeks ATOMS-sektsioonis
	atom2type	integer	teise aatomi tüübi indeks ATOMS-sektsioonis
	atom3type	integer	kolmanda aatomi tüübi indeks ATOMS-sektsioonis
	atom4type	integer	neljanda aatomi tüübi indeks ATOMS-sektsioonis
	angle	double	dihedraalnurk
CLOSE		string	faili lõpp

5.3 uniti kirjeldus: *units.ini*

units.ini sisaldab juurdelisatavate *unit*ite kirjeldusi: aatomid, nurgad, kaugused jne. Faili nimi pole fikseeritud ja see tuleb sisestada *mcgen* käsurealt. Faili formaat on fikseeritud. Kommentaarirea ees peab olema '#'. Muutujatel puudub fikseeritud formaat. Muutujatüübid on string, char[n], integer ja double.

Kõik kirjetes vajalikud tüübiindeksid saadakse *defs.ini* failist. Aatomkirjetes esinev muutuja *method* omab kahte väärtust:

back - aatomi genereerimiseks kasutatakse kolme [järjestikkust] *backbone*-aatomit; aatom seostatakse viimasega neist kolmest;

hydro - aatomi genereerimiseks kasutatakse kolme [järjestikkust] *backbone*-aatomit; aatom seostatakse neist keskmisega.

id-väärtuste nummeratsioon algab '1'-st. *unitXid* ($X = 1, 2, 3$) väärtus '-1' tähendab, et vajalik aatom saadakse unititist, mis vastavalt *chain.ini*-s olevale infole peab olema valmisgenereeritud unit. Väärtus '+1' tähendab, et vajalik aatom saadakse unitist, mis vastavalt *chain.ini*-s olevale infole genereeritakse peale jooksvat unitit. Väärtus '0' tähendab jooksvat unitit.

Fail on jagatud sektsioonideks. Iga sektsioon algab võtmesõna ja sektsioonis olevate kirjeplokkide arvuga. Iga kirjeplokk algab võtmesõna ja plokis olevate kirjete arvuga.

BEGINUNITS-sektsioonis lisandub võtmesõnale ja kirjete arvule aatomite genereerimise meetod, millest sõltub kirje struktuur:

coords - kirjes esitatakse aatomi koordinaadid XYZ-koordinaadistikus;

random - kirjes esitatakse parameetrid aatomite genereerimiseks juhuslikku kohta juhuslikus suunas, kuid kirjetega määratud järjekorras ning üksteisevaheliste kauguste ja nurkadega.

REPEATUNITS- ja *CROSSUNITS*-sektsioonides on *UNIT*-kirjeplokkides aatomite kirjed jaotatud alamplukkideks *BACKBONE* ja *HYDROGENS*, et eraldada loogiliselt ahela selgroogu moodustavaid aatomeid neist aatomeist, mis on sidemetega selgrooaatomitega seotud, kuid millel endal rohkem sidemid pole. Erandiks on siin aatomid, mille külge kinnituvad kõrvalahelad.

units.ini täpsem kirjeldus on toodud tabelis 2.

Table 2: *units.ini* struktuur

Võtmesõna	Muutuja	Tüüp	Selgitus
UNITS		string	faili algus
BEGINUNITS		string	algusunitite sektsioon
UNIT	nr	integer	algusunitite kirjelduste arv
		string	uniti kirjelduse algus
	id	integer	uniti järjekorranumber antud sektsioonis
	atomnr	integer	aatomite arv unitis
	genmeth	string	genereerimise meetod:
genmeth==coords			aatomid esitakse xyz-koordinaatidena
ATOM		string	aatomi kirje
	id	integer	aatomi indeks uniti kirjelduses
	type	integer	aatomi tüüp
	xcoord	double	x-coordinate
	ycoord	double	y-coordinate
	zcoord	double	z-coordinate
genmeth==random			aatomid genereeritakse juhuslikult
ATOM		string	aatomi kirje
	id	integer	aatomi indeks uniti kirjelduses
	constid	integer	kauguse tüüp

Table 2: (...jätkub...)

Võtmesõna	Muutuja	Tüüp	Selgitus
	cangid	integer	nurga tüüp
	cdihid	integer	dihedraali tüüp
	method	string	genereerimise meetod:
	unit1id	integer	esimese aatomi uniti suhteline indeks
	atom1id	integer	esimese aatomi indeks
	unit2id	integer	teise aatomi uniti suhteline indeks
	atom2id	integer	teise aatomi indeks
	unit3id	integer	kolmanda aatomi uniti suhteline indeks
	atom3id	integer	kolmanda aatomi indeks
REPEATUITS		string	korduvunitite sektsioon
UNIT	nr	integer	korduvunitite kirjelduste arv
		string	uniti kirjeldus
	id	integer	uniti index antud sektsioonis
BACKBONE	atomnr	integer	aatomite arv unitis: <i>backbone+hydrogens</i>
		string	<i>backbone</i> -aatomite alamsektsioon
	atomnr	integer	<i>backbone</i> -aatomite arv
ATOM		string	aatomi kirje
	id	integer	aatomi index
	type	integer	aatomi tüüp
	constid	integer	kauguse tüüp
	cangid	integer	nurga tüüp
	cdihid	integer	dihedraalnurga tüüp
	method	string	genereerimise meetod
	unit1id	integer	esimese aatomi uniti suhteline indeks
	atom1id	integer	esimese aatomi indeks
	unit2id	integer	teise aatomi uniti suhteline indeks
	atom2id	integer	teise aatomi indeks
	unit3id	integer	kolmanda aatomi uniti suhteline indeks
	atom3id	integer	kolmanda aatomi indeks
		string	<i>hydrogen</i> -aatomite alamsektsioon
	atomnr	integer	<i>hydrogen</i> -aatomite arv
HYDROGENS		string	aatomi kirje
	id	integer	aatomi index
	type	integer	aatomi tüüp
	constid	integer	kauguse tüüp
	cangid	integer	nurga tüüp
	cdihid	integer	dihedraalnurga tüüp
	method	string	genereerimise meetod
	unit1id	integer	esimese aatomi uniti suhteline indeks
	atom1id	integer	esimese aatomi indeks
	unit2id	integer	teise aatomi uniti suhteline indeks
	atom2id	integer	teise aatomi indeks
	unit3id	integer	kolmanda aatomi uniti suhteline indeks
	atom3id	integer	kolmanda aatomi indeks
		string	aatomi kirje
	id	integer	aatomi index
	type	integer	aatomi tüüp
	constid	integer	kauguse tüüp
	cangid	integer	nurga tüüp
	cdihid	integer	dihedraalnurga tüüp
	method	string	genereerimise meetod
	unit1id	integer	esimese aatomi uniti suhteline indeks
	atom1id	integer	esimese aatomi indeks
	unit2id	integer	teise aatomi uniti suhteline indeks
	atom2id	integer	teise aatomi indeks
	unit3id	integer	kolmanda aatomi uniti suhteline indeks
	atom3id	integer	kolmanda aatomi indeks
CROSSUNITS		string	ristunitite sektsioon
UNIT	nr	integer	ristunitite kirjelduste arv
		string	uniti kirjeldus
	id	integer	uniti indeks antud sektsioonis
BACKBONE	atomnr	inteer	aatomite arv unitis
		string	<i>backbone</i> -aatomite alamsektsioon
	atomnr	integer	<i>backbone</i> -aatomite arv
ATOM		string	aatomi kirje
	id	integer	aatomi index
	type	integer	aatomi tüüp
	constid	integer	kauguse tüüp
	cangid	integer	nurga tüüp
	cdihid	integer	dihedraalnurga tüüp
	method	string	genereerimise meetod

Table 2: (...jätkub...)

Võtmesõna	Muutuja	Tüüp	Selgitus
HYDROGENS	cdihid	integer	dihedraalnurga tüüp
	method	string	genereerimise meetod
	unit1id	integer	esimese aatomi uniti suhteline indeks
	atom1id	integer	esimese aatomi indeks
	unit2id	integer	teise aatomi uniti suhteline indeks
	atom2id	integer	teise aatomi indeks
	unit3id	integer	kolmanda aatomi uniti suhteline indeks
	atom3id	integer	kolmanda aatomi indeks
		string	hydrogen-aatomite alamseksioon
	atomnr	integer	hydrogen-aatomite arv
ATOM		string	aatomi kirje
	id	integer	aatomi index
	type	integer	aatomi tüüp
	constid	integer	kauguse tüüp
	cangid	integer	nurga tüüp
	cdihid	integer	dihedraalnurga tüüp
	method	string	genereerimise meetod
	unit1id	integer	esimese aatomi uniti suhteline indeks
	atom1id	integer	esimese aatomi indeks
	unit2id	integer	teise aatomi uniti suhteline indeks
	atom2id	integer	teise aatomi indeks
	unit3id	integer	kolmanda aatomi uniti suhteline indeks
	atom3id	integer	kolmanda aatomi indeks
ENDUNITS		string	lõpu-unitite sektsioon
	nr	integer	lõpu-unitite kirjelduste arv
UNIT		string	uniti kirjeldus
	id	integer	uniti indeks antud sektsioonis
ATOM	atomnr	integer	aatomite arv unitis
		string	aatomi kirje
	id	integer	aatomi index
	type	integer	aatomi tüüp
	constid	integer	kauguse tüüp
	cangid	integer	nurga tüüp
	cdihid	integer	dihedraalnurga tüüp
	method	string	genereerimise meetod
	unit1id	integer	esimese aatomi uniti suhteline indeks
	atom1id	integer	esimese aatomi indeks
	unit2id	integer	teise aatomi uniti suhteline indeks
	atom2id	integer	teise aatomi indeks
	unit3id	integer	kolmanda aatomi uniti suhteline indeks
	atom3id	integer	kolmanda aatomi indeks
CLOSE		string	faili lõpp

5.4 Ahelate struktuur: *chains.ini*

chains.ini sisaldab genereeritava struktuuri kirjeldust: unitite ja neist moodustatavate ahelate järgnevus, tihedus, determineeritus jne. Faili nimi pole fikseeritud ja see tuleb sisestada **mcgen** käsurealt. Faili formaat on fikseeritud. Kommentaarirea ees peab olema '#'. Muutujatel puudub fikseeritud formaat. Muutujatüübid on string, char[n], integer ja double.

Kõik kirjetes vajalikud tüübiindeksid saadakse *defs.ini* failist. *CHAIN*-kirjes algavad *chainid*-, *levelid*-, *unitid*-muutjate väärtused '1'-st.

Fail on jagatud sektsioonideks. Neist esimesed kaks, *CHAINS* ja *CHAIN unittype==begin* korral, esinevad vaid ühe korra, sest *CHAINS* on faili alguskirje ja igal genereeritava struktuuril saab olla vaid üks algusunit.

Tavaline ahelakirje (*unittyp*==*repeat* korral) koosneb esmalt alguskirjest *CHAIN*, millele järgneb *CONNECTFIRST*-kirje. See kirje sisaldab infot järgneva ahelaosa ühendamiseks eelnenud ahelaosaga. Sellele kirjele järgneb *CROSSES*-kirje, mis sisaldab infot võimalike kõrvalahelate kohta lisatavas ahelaosas: võimalikud ristunitite tüübid, mille seast võib valida, kõrvalahelate lisamise algoritmi ja arvu jne. Kui *crossnr* > 0, siis peab järgnevaid kirjepaare olema *crossnr* tükki. *CONNECTCROSS* ja *CONNECT2CROSS* käivad paaris sama tüüpi hargnemise kohta. *CONNECTCROSS* kirjeldab, kuidas tuleb ristunit ühendada eelneva ahelaga, *CONNECT2CROSS* aga kirjeldab, kuidas tuleb pärast katkestust ahelat jätkates see ristunitiga ühendada.

NB: *CONNECT2CROSS* ei kirjelda kõrvalahela ühendamist ristunitiga. Seda funktsiooni täidab uues, kõrvalahela jaoks mõeldud *CHAIN*-seksioonis *CONNECTFIRST*-kirje, mida peab olema 1 iga võimaliku ristuniti tüübi jaoks. *crosstype*-muutuja väärtus peab olema sama, mis võimaliku ristuniti tüüp, mille külge ahel tuleks ühendada.

Kui *unittyp*==*end*, siis puuduvad ahela seksioonist *CONNECTCROSS*- ja *CONNECT2CROSS*-kirjed.

chains.ini kirjeldus on tabelis 3.

Table 3: *chains.ini* struktuur

Võtmesõna	Muutuja	Tüüp	Selgitus
CHAINS	levelnr	string	faili algus
	chainnr	integer	ahelatasemete arv
	chainnr	integer	ahelakirjete arv
unittyp==begin CHAIN			ahela antud osa unitid on <i>BEGINUNITS</i> -tüüpi
	chainid	string	ahelakirje
	levelid	integer	ahela indeks
	levelid	integer	tasemeindeks
	unitnr	integer	genereeritavate unitite arv
	unittyp	string	unitite tüüp
	unitid	integer	uniti indeks antud tüübiklassis
unittyp==repeat CHAIN			ahela antud osa unitid on <i>REPEATUNITS</i> -tüüpi
	chainid	string	ahelakirje
	levelid	integer	ahela indeks
	levelid	integer	tesemeindeks
	unitnr	integer	genereeritavate unitite arv
	unittyp	string	unitite tüüp
	unitid	integer	uniti indeks antud tüübiklassis
	cfnr	integer	järgnevate <i>CONNECTFIRST</i> -kirjete arv
CONNECTFIRST		string	esimese uniti genereerimiseks vajalikud parameetrid
	id	integer	kirje index
	typeid	integer	selle uniti tüübiindeks, mille külge ahel pannakse
	constid	integer	kauguse tüüp
	cangid	integer	nurga tüüp
	cdihid	integer	dihedraali tüüp
	chainlid	integer	esimese aatomi ahela indeks
	unitlid	integer	esimese aatomi uniti suhtline indeks
	atomlid	integer	esimese aatomi indeks
	chain2id	integer	teise aatomi ahela indeks
	unit2id	integer	teise aatomi uniti suhtline indeks
	atom2id	integer	teise aatomi indeks
	chain3id	integer	kolmanda aatomi ahela indeks
	unit3id	integer	kolmanda aatomi uniti suhtline indeks
	atom3id	integer	kolmanda aatomi indeks
		string	<i>CROSSUNITITS</i> -ite valimine
	crossnr	integer	valitavate <i>CROSSUNITITS</i> -ite tüüpide arv
	crosstype[1]	integer	esimene <i>CROSSUNITITS</i> -i tüüp
	...		
	crosstype[<i>crossnr</i>]	integer	<i>crosstype</i> -s <i>CROSSUNITITS</i> -ite tüüp
	tolerance	integer	lisatava kõrvalahela lubatud nihe
CROSSES			

Table 3: (...jätkub...)

Võtmesõna	Muutuja	Tüüp	Selgitus
CONNECTCROSS	repeat	integer	lisatavate kõrvalahelate arv
		string	ristuniti ühendamise; jäetakse ära, kui <i>crossnr</i> == 0
	id	integer	ristühenduse indeks
	crosstypeid	integer	ühendatava <i>CROSSUNITS</i> tüüp
	constid	integer	kauguse tüüp
	cangid	integer	nurga tüüp
	cdihid	integer	dihedraali tüüp
	chain1id	integer	esimese aatomi ahela indeks
	unit1id	integer	esimese aatomi uniti suhtline indeks
	atom1id	integer	esimese aatomi indeks
	chain2id	integer	teise aatomi ahela indeks
	unit2id	integer	teise aatomi uniti suhtline indeks
	atom2id	integer	teise aatomi indeks
	chain3id	integer	kolmanda aatomi ahela indeks
	unit3id	integer	kolmanda aatomi uniti suhtline indeks
	atom3id	integer	kolmanda aatomi indeks
CONNECT2CROSS		string	ahela jätku ühendamise ristunitiga
	id	integer	ühenduse indeks
	crosstypeid	integer	<i>CROSSUNITS</i> -i tüüp, mille külge ühendatakse
	constid	integer	kauguse tüüp
	cangid	integer	nurga tüüp
	cdihid	integer	dihedraali tüüp
	chain1id	integer	esimese aatomi ahela indeks
	unit1id	integer	esimese aatomi uniti suhtline indeks
	atom1id	integer	esimese aatomi indeks
	chain2id	integer	teise aatomi ahela indeks
	unit2id	integer	teise aatomi uniti suhtline indeks
	atom2id	integer	teise aatomi indeks
	chain3id	integer	kolmanda aatomi ahela indeks
	unit3id	integer	kolmanda aatomi uniti suhtline indeks
	atom3id	integer	kolmanda aatomi indeks
CHAIN	unitttype==end		ahela antud osa unitid on <i>ENDUNITS</i> -tüüpi
		string	ahelakirje
	chainid	integer	ahela indeks
	levelid	integer	tasemeindeks
	unitnr	integer	genereeritavate unitite arv
	unitttype	string	unitite tüüp
	unitid	integer	uniti indeks antud tüübi klassis
	cfnr	integer	järgnevate <i>CONNECTFIRST</i> -kirjete arv
CONNECTFIRST		string	enduniti ühendamiseks vajalikud parameetrid
	id	integer	kirje indeks
	typeid	integer	selle uniti tüübiindeks, mille külge ahel pannakse
	constid	integer	kauguse tüüp
	cangid	integer	nurga tüüp
	cdihid	integer	dihedraali tüüp
	chain1id	integer	esimese aatomi ahela indeks
	unit1id	integer	esimese aatomi uniti suhtline indeks
	atom1id	integer	esimese aatomi indeks
	chain2id	integer	teise aatomi ahela indeks
	unit2id	integer	teise aatomi uniti suhtline indeks
	atom2id	integer	teise aatomi indeks
	chain3id	integer	kolmanda aatomi ahela indeks
	unit3id	integer	kolmanda aatomi uniti suhtline indeks
	atom3id	integer	kolmanda aatomi indeks
CLOSE		string	faili lõpp

so far so good...don not care about the rest at the moment

5.5 Üldised sisendparameetrid: *params.ini*

params.ini sisaldab ahela genereerimiseks vajalikke abiparameetreid. Faili nimi pole fikseeritud ja see tuleb sisetada **mcgen** käsurealt. *params.ini* faili loeb klass PARAMS. Üks *params.ini* näide on toodud allpool:

```
Amorphous poly(ethylene oxide)
CELL1 20.0 0.0 0.0
CELL2 0.0 20.0 0.0
CELL3 0.0 0.0 20.0
IMCON 1
B_LNG 1.3
MAXEN 1000000
MAXTRY 10000000000
MAXTRYUNIT 500
GEOMCONSTRNR 0
TEMPERATURE 300
CUTOFF 10.0 0.0001
RANDOME 2 10000
CLOSE
```

Faili formaat on fikseeritud. Võtmesõnad peavad olema suurtähtedega. Tühje ridasid ei tohi võtmesõnade vahel esineda. Muutujatel puudub fikseeritud formaat. Muutujatüübid on char[8], integer, long ja double.

header - ahela nimetus

char[80]

CELL1 CELL[0] CELL[1] CELL[2] - ühikraku maatriksi esimene rida

fikseeritud võtmesõna : double : double : double

CELL[0] - ühikraku maatriksi esimese rea esimene element

CELL[1] - ühikraku maatriksi esimese rea teine element

CELL[2] - ühikraku maatriksi esimese rea kolmas element

CELL2 CELL[3] CELL[4] CELL[5] - ühikraku maatriksi teine rida

fikseeritud võtmesõna : double : double : double

CELL[3] - ühikraku maatriksi teise rea esimene element

CELL[4] - ühikraku maatriksi teise rea teine element

CELL[5] - ühikraku maatriksi teise rea kolmas element

CELL3 CELL[6] CELL[7] CELL[8] - ühikraku maatriksi kolmas rida

fikseeritud võtmesõna : double : double : double

CELL[6] - ühikraku maatriksi kolmanda rea esimene element

CELL[7] - ühikraku maatriksi kolmanda rea teine element

CELL[8] - ühikraku maatriksi kolmanda rea kolmas element

IMCON IMCON - kujutise tüüp

fikseeritud võtmesõna : integer

IMCON=0 - ääritingimused puuduvad

IMCON=1 - standardsed kuubilised ääritingimused

IMCON=2 - ortorombilised ääritingimused

IMCON=3 - 'parallelepiped' ääritingimused

IMCON=4 - lõigatud oktaheedrilised ääritingimused

IMCON=5 - rombilised dodekaheedrilised ääritingimused

IMCON=6 - x-y parallelogramm-ääritingimused; z-suunas perioodilisus puudub

B_LNG B_LNG - keemilise sideme baaspikkus

fikseeritud võtmesõna : double

MAXEN MAXEN - ahela maksimaalne energia

fikseeritud võtmesõna : long

MAXTRY MAXTRY - proovide arv ahela kohta

fikseeritud võtmesõna : long

MAXTRYUNIT MAXTRYUNIT - proovide arv ühe *uniti* kohta

fikseeritud võtmesõna : long

GEOMCONSTRNR GEOMCONSTRNR - erinevate geomeetriliste piirangute arv

fikseeritud võtmesõna : integer

Nüüd järgneb 'GEOMCONSTRNR' arv piirangute kirjeldusi. Igat piirangut kirjeldab alljärgnev kirje:

GEOM GMTYPE GMPAR1 GMPAR2 GMPAR3 GMPAR4 GMPAR5 GMPAR6 GMPAR7

fikseeritud võtmesõna : integer : double : double : double : double : double : double : double

GMTYPE - geomeetrilise piirangu tüüp; olemasolevad tüübid:

0 - piirangud puuduvad

1 - sfääriline piirang: määratud sfääri sisse ahelat ei genereerita

2 - kiht: määratud kihist väljapoole ahelat ei genereerita

9 - kasutaja defineeritud piirang

GMPAR1 - esimene piiranguparameeter

GMPAR2 - teine piiranguparameeter

GMPAR3 - kolmas piiranguparameeter

GMPAR4 - neljas piiranguparameeter

GMPAR5 - viies piiranguparameeter

GMPAR6 - kuues piiranguparameeter

GMPAR7 - seitsmes piiranguparameeter

Kui geomeetrilisi piiranguid pole, siis peab 'GEOMCONSTR' väärtus olema '0' ja peale seda võtmesõna ei tohi olla ühtegi 'GEOM' kirjet.

GMTYPE=1 on sfääriline piirang. GMPAR1, GMPAR2 ja GMPAR3 on selle sfääri keskpunkti x-, y- ja z-koordinaadid. Ahelat selle sfääri sisse ei genereerita. GMPAR4 on selle sfääri raadius. Teised parameetrid GMPAR* (*=5,6,7) peavad olema '0.0'.

GMTYPE=2 on teatud paksusega kiht xy-tasandil, mille sisse ahel genereeritakse. GMPAR1 on kihi alumise välis-tasandi z-koordinaat ja GMPAR2 on ülemise välis-tasandi z-koordinaat. Teised parameetrid GMPAR* (*=3,4,5,6,7) peavad olema '0.0'.

GMTYPE=9 on kasutaja defineeritud piirang. Piirangu kood peab olema funktsioonis

```
user_geom_constr(int imcon, double *unitcell, double x, double y, double z, double par1, double par2, double par3, double par4, double par5, double par6, double par7)
```

failis *userfunc.cpp*.

Sisend:

int imcon - kujutistüüp 'IMCON'

```
double *unitcell - ühikrakk 'CELL'  
double x - jooksva aatomi x-koordinaat  
double y - jooksva aatomi y-koordinaat  
double z - jooksva aatomi z-koordinaat  
double par1 - piiranguparameeter 'GMPAR1'  
double par2 - piiranguparameeter 'GMPAR2'  
double par3 - piiranguparameeter 'GMPAR3'  
double par4 - piiranguparameeter 'GMPAR4'  
double par5 - piiranguparameeter 'GMPAR5'  
double par6 - piiranguparameeter 'GMPAR6'  
double par7 - piiranguparameeter 'GMPAR7'
```

TEMPERATURE TEMPERATURE - simulatsiooni temperatuur Kelvini skaalas

fikseeritud võtmesõna : double

CUTOFF CUTOFFDIST CUTOFFSTEP - kaugmõjuinteraktsioonide löikekaugus

fikseeritud võtmesõna : double : double

CUTOFFDIST - kaugmõjuinteraktsioonide löikekaugus

CUTOFFSTEP - kaugmõjuinteraktsioonide lõikesamm

RANDOME RANDVAL RANDSTART - tagasivõtu parameetrid

fikseeritud võtmesõna : long : long

RANDVAL - tagasivõetavate *unit*ite maksimaalne arv

RANDSTART - proovide arv *unit*i kohta, millest alates rakendatakse tagasivõtmist

CLOSE - faili lõpp

fikseeritud võtmesõna

5.6 Kasutaja defineeritavad geomeetrilised piirangud: *userfunc.cpp*

userfunc.cpp fail sisaldab funktsiooni 'user_geom_constr' kasutaja poolt defineeritavate geomeetriliste piirangute jaoks. Faili nimi on fikseeritud. Täienduste kasutamiseks tuleb **mcgen** uuesti kompileerida. Seda funktsiooni kutsutakse välja klassis COORDS. Esialgne kasutaja defineeritud geomeetriliste piirangute funktsioon on failis *userfunc.cpp* alljärgnev:

```
#include <math.h>  
#include <stdio.h>  
#include <stdlib.h>  
#include "image.h"  
  
int user_geom_constr(int imcon, double *unitcell, double x,\\  
double y, double z, double par1, double par2, double par3,\\  
double par4, double par5, double par6, double par7)  
{  
    int tmp;  
    tmp=0;  
  
    return tmp;  
};
```

userfunc.h sisaldab funktsiooni päist.

Funktsioon on kasutatav, kui 'GEOMCONSTR' muutuja failis *params.ini* on suurem kui '0' ja vähemalt ühe 'GEOM' kirje muutuja 'GMTYPE' on '9'.

Sisend:

```
int imcon - kujutistüüp 'IMCON'
double *unitcell - ühikrakk 'CELL'
double x - jooksva aatomi x-koordinaat
double y - jooksva aatomi y-koordinaat
double z - jooksva aatomi z-koordinaat
double par1 - piiranguparameeter 'GMPAR1'
double par2 - piiranguparameeter 'GMPAR2'
double par3 - piiranguparameeter 'GMPAR3'
double par4 - piiranguparameeter 'GMPAR4'
double par5 - piiranguparameeter 'GMPAR5'
double par6 - piiranguparameeter 'GMPAR6'
double par7 - piiranguparameeter 'GMPAR7'
```

Väljund:

```
int user_geom_constr - piirangu staatus
    0 - piiranguid pole
    1 - olemasolev piirang jooksva aatomi jaoks
```

Kui kasutaja tahab lisada rohkem kui ühe sisseehitatutest erineva geomeetrilise piirangu, siis peavad need kõik olema selles samas 'user_geom_constr' funktsioonis. Kasutaja defineeritud piirangutele saab *params.ini* faili kaudu edastada vaid 7 parameetrit. Ülejäänud parameetrid tuleb otse funktsiooni sisse kirjutada. Nende igakordne muutmine nõuab *mcgen* ümberkompileerimist.

5.7 Juhuarvude generaator: *randome.sed*

randome.sed fail sisaldab kahte iduarvu juhuarvude generaatori jaoks. Faili nimi pole fikseeritud ja tuleb sisestada *mcgen* käsurealt. Seda faili loeb klass RNDM. Üks *randome.sed* faili näide on alljärgnev"

```
732858166 521611455
```

Faili formaat on fikseeritud. Muutujatel pole fikseeritud formaati. Muutujate tüübiks on long.

```
seed1 seed2
```

```
long : long
    seed1 - esimene iduarv juhuarvude generaatorile
    seed2 - teine iduarv juhuarvude generaatorile
```

mcgen avab selle faili ja loeb juhuarvude generaatori iduarve ühe korra simulatsiooni jooksul. Simulatsiooni lõpul kirjutatakse iduarvude hetkeväärtused *randome.sed* faili.

6 Väljund

6.1 Logifail: *mcgen.log*

mcgen.log sisaldab infot genereerimise kulgemise kohta. Genereerimise jooksul on faili võimalik online jälgimine 'tail -f mcgen.log' käsuga (*nix süsteemides).

mcgen.log sisaldab alguses alljärgneva üldise info parameetrite kohta:

- programmi versioon
- programmi autorid ja kontaktaadressid

- genereeritavate *unit*ite arv
- aatomite arv *unit*is
- ühikraku maatriks
- kujutistüüp
- geomeetriliste piirangute arv ja nende tüübid, kui piiranguid esineb
- simulatsiooni temperatuur
- kaugmõjuinteraktsioonide lõikekaugus ja –samm
- tagasivõtu parameetrid
- esialgsed iduarvud juhuarvude generaatorile
- väljundfailide nimed

Seejärel järgneb N (N on määramatu arv ja sõltb konkreetsest situatsioonist) arv kirjeid *unit*ite staatuse kohta. Iga kirje sisaldab jooksva *unit*i numbrit (nummeratsioon algab '0'-st); genereerimise staatuse ja järgmise genereeritava *unit*i numbrit, s.t. kas asutakse genereerima järgmist *unit*it või minnakse mingil põhjusel 1... n sammu tagasi; ka tuuakse ära tehtud proovide arv jooksva *unit*i jaoks ja proovide koguarv. Eduka genereerimise korral sisaldab kirje veel keemiliste, nurga- ja dihedraalsidemete ning kaugmõju interaktsioonide energia nii jooksva *unit*i jaoks kui ka summaarselt; uue konfiguratsiooni energia erinevuse eelnevaga ja koguenergia.

Generatsiooni lõppedes korraldatakse sama infot parameetrite kohta, mis faili alguseski, vaid iduarvude jaoks esitatakse hetkeväärtused, mis kirjutatakse ka *ramdome.sed* faili. Kõige lõpus on energiatega lõppväärtused ja väljundfailide nimed.

6.2 XYZ: *mcgen.xyz*

mcgen.xyz sisaldab genereeritud aatomite koordinaate xyz-formaadis:

- aatomite arv
- päis
- aatomi_nimetus x y z
- ...
- aatomi_nimetus x y z

Fail on loetav programmidega 'rasmol' ja 'molmol'.

6.3 DLPOLY CONFIG: *mcgen.CONFIG*

mcgen.CONFIG sisaldab genereeritud aatomite koordinaate DLPOLY CONFIG-formaadis.

6.4 DLPOLY FIELD: *mcgen.FIELD*

mcgen.FIELD sisaldab genereeritud ahelale vastava jõuvälja parameetreid DLPOLY FIELD-formaadis. Fail pole koheselt DLPOLY sisendina kasutatav, sest vajab muudatusi vastavalt juhtnööridele, muudele tingimustele või vähemasti nende juhtnööride kustutamist.

7 Muudatuste tegemine

7.1 Dihedraalfunktsiooni lisamine

Dihedraalnurga energiat arvutab klassi CHAIN meetod `torsion_energy`:

```
double CHAIN::torsion\_energy(int \_potkey, double tau, double a0,  
double a1, double a2, double a3, double a4, double a5, double a6)
```

int _potkey on energiafunktsiooni indeks; *double tau* on dihedraalnurk. *double a0 ... double a6* on sisendid dihedraalfunktsiooni parameetrite jaoks. Meetodi sees toimub õige funktsiooni valik if-lausega *_potkey* järgi.

Seejärel tuleb klassi FIELD konstruktoris suurendada konstanti *NDIHKEYS* ühe võrra ja kopeerida dihedraalfunktsiooni lühinimi (kuni 4 sümbolit) massiivi *dihkeysname*, nt.:

```
strcpy(dihkeysname[1], "sylv\0");
```

Lõpetusks tuleb klassi COORDS meetodi `retr_dihfieldstr` lisada FIELD-faili jaoks uue potentsiaali vastava formaadi ja parameetrite arvuga string.

7.2 Kaugmõju energiafunktsiooni lisamine

Kaugmõju energiat arvutab klassi CHAIN meetod `vdw_energy`:

```
double CHAIN::vdw_energy(double ln1, int indx, double b1, double b2,  
double b3, double b4, double b5)
```

double ln1 on aatomite vahekaugus; *int indx* on energiafunktsiooni indeks. *double b1 ... double b5* on sisendid energiafunktsiooni parameetritele. Meetodi sees toimub õige funktsiooni valik if-lausega *indx* järgi.

Seejärel tulen suurendada konstanti *POTNR* klassi VDW header-faili *vdw.h* alguses ning lisada potentsiaali nimetus (kuni 4 sümbolit) klassi VDW konstruktoris massiivi *potname*, nt.:

```
strcpy(potname[1], "dibu\0");
```